



2.2.2026

Dnro:t

346/03.04.04.04.09/2026

Asia

Aluevalitus

Valittaja

Anne Meriläinen

Päätökset, joista valitetaan

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen aluehallitus 28.1.2025 § 10–14

Asian käsittely hyvinvointialueella

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen aluehallitus on päätöksillään 18.12.2024 hyväksynyt alueelliset sosiaali- ja terveystalvelujen järjestämissuunnitelmat Ilomantsin sote-keskuksen alueelle (§ 285), Joensuun sote-keskuksen alueelle (§ 286), Kontiolahden sote-keskuksen alueelle (§ 288), Kiteen sote-keskuksen alueelle (§ 287) ja Nurmeksien sote-keskuksen alueelle (§ 291).

Valittaja on oikaisuvaatimuksessaan vaatinut, että palvelutarpeen määrittämisperusteena käytettyä laskennallista asukasmäärää on korjattava siten, että palvelupisteen laskennallinen asukasmäärä perustuu koko pitäjän asukaslukuun ja että palvelutarpeen määrittäminen perustuu paikkakuntakohtaiseen sairastavuusindeksiin. Vaatimus koskee Kesälahden, Hammaslahden, Kiihtelysvaaran, Tuupovaaran, Enon ja Valtimon sote-palvelupisteitä.

Aluehallitus on valituksenalaisilla päätöksillään § 10–14 hylännyt valittajan oikaisuvaatimukset aluehallituksen päätöksistä 18.12.2024 § 285–288 ja § 291.

Vaatimukset hallinto-oikeudessa

Valituksenalaiset päätökset on kumottava.

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen tulevaisuuslautakunnan lausuntoa ei ole otettu asianmukaisesti huomioon. Tulevaisuuslautakunnan tehtävänä on toimia

aluehallituksen valmistelevana toimielimenä, eikä lautakuntaa olisi tullut rinnastaa muihin lausunnonantajiin.

Sote-palvelupisteiden palvelutarpeen arvioinnissa on jätetty huomioimatta kirkonkylien ulkopuoliset kylät. Arvioinnissa olisi tullut ottaa huomioon pitäjien todellinen asukasluku ja sairastavuusindeksi. Lähipalvelut sote-palvelupisteissä on mitoitettu vain kirkonkylän asukkaille, jolloin kirkonkylien ulkopuolisten asukkaiden palvelu järjestetään merkittävästi kauempana sijaitsevilla sote-keskuksilla ja sote-asemilla ja palvelujen saatavuus heikkenee laajoilla alueilla.

Päätökset rikkovat kansalaisten hyvinvointialuelain 7 §:n, sosiaali- ja terveystalvelujen järjestämisestä annetun lain 4 §:n ja perustuslain 6 §:n mukaista yhdenvertaisen saatavuuden periaatetta. Päätöksillä on asetettu pitäjien ja samankaltaisten kuntien asukkaat eriarvoiseen asemaan palveluiden mitoituksessa ja saatavuudessa. Lisäksi pitäjien eri osien asukkaat on asetettu toisiinsa nähden eriarvoiseen asemaan mitoittamalla sote-palvelupisteiden lähipalvelut vain kirkonkylän asukkaille. Päätökset rikkovat myös perustuslain 19 §:ää.

Valittaja on lisäksi vedonnut oikaisuvaatimukseensa, jossa on keskeisesti esitetty edellä esitettyä vastaavia tulevaisuuslautakunnan lausunnon huomioimista, palvelujen mitoituksen laskemista ja palvelujen yhdenvertaisuutta koskevia perusteluja.

Asian käsittely ja selvittäminen hallinto-oikeudessa

Aluehallitus on antanut lausunnot, joiden mukaan valitus on hylättävä. Tulevaisuuslautakunta on tehnyt aluevaltuuston aiemmin hyväksymän palvelustrategian ja siihen sisältyneen palveluverkkosuunnitelman valmistelun. Alueellisten järjestämissuunnitelmien hyväksymisessä toimivalta on aluehallituksella, ja tulevaisuuslautakunta on hallintosäännössä määrätyn tehtävänsä mukaisesti antanut siitä lausuntonsa. Kylien ja pitäjien asukkaita ei ole jätetty palvelujen ulkopuolelle. Palvelujen yhdenvertaisuus ei tarkoita sitä, että palvelutarjonnan tulisi olla sama läpi hyvinvointialueen.

Valittaja on antanut vastaselitykset.

Täytäntöönpanomääräys

Itä-Suomen hallinto-oikeus on välipäätöksellään 19.5.2025 nro 1153/2025 hylännyt valituksenalaisten päätösten täytäntöönpanon kieltämistä koskevan valittajan vaatimuksen.

Hallinto-oikeuden ratkaisu

Hallinto-oikeus hylkää valituksen.

Perustelut

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen hallintosäännön 9 §:n mukaan aluehallituksen tehtävänä on muun muassa vastata sosiaali- ja terveydenhuollon palvelustrategian ja -verkkosuunnitelman toimeenpanosta ja päättää sosiaali- ja terveydenhuollon alueellisista järjestämissuunnitelmista.

Hallintosäännön 12 §:n mukana tulevaisuuslautakunnan tehtävänä on muun muassa osallistua hyvinvointialuestrategian ja palvelustrategian valmisteluun ja vastata palveluverkon arvioinnista ja esittää muutoksia.

Hallintosäännön 83 §:n mukaan esittelijänä toimii aluehallituksessa hyvinvointialuejohtaja. Esittelijä vastaa esittelemiensä kokousasioiden asianmukaisesta valmistelusta ja on velvollinen tekemään toimielimelle päätösehdotuksen.

Aluehallitus on pyytänyt alueellisista järjestämissuunnitelmista lausunnot alueen kunnilta ja hyvinvointialueen toimielimiltä. Lisäksi Joensuun ja Nurmeksen vanhusneuvostot ovat antaneet lausunnot. Annetut lausunnot on saatettu aluehallituksen päätöksellä 18.12.2024 § 284 aluehallitukselle tiedoksi. Alueellisten järjestämissuunnitelmien hyväksymistä koskevien aluehallituksen päätösten 18.12.2024 § 285–288 ja § 291 selostusosioissa on lyhyesti kuvattu lausuntopalautetta ja todettu, että lausuntokierroksella saatu palaute on otettu mahdollisuuksien mukaan huomioon järjestämissuunnitelmien viimeistelyssä.

Hallinto-oikeus toteaa, että järjestämissuunnitelman valmistelua ei ole osoitettu hallintosäännössä tulevaisuuslautakunnan tehtäväksi. Valituksenalaiset päätökset eivät siten ole virheellisessä järjestyksessä syntyneitä sen johdosta, että tulevaisuuslautakunta on ollut asian valmistelussa lausunnon antajan asemassa ja sen lausuntoa on käsitelty vastaavasti kuin muiden tahojen antamia lausuntoja.

Alueellisten järjestämissuunnitelmien mukaan sosiaali- ja terveystalvelujen peruslähtökohtana on kunkin alueen väestön palvelutarve ja siihen vastaaminen käytettävissä olevien voimavarojen puitteissa.

Alueellisista sosiaali- ja terveystalvelujen järjestämissuunnitelmista ilmenee, että alueellinen palvelutarpeen arviointi on perustunut THL:n ikävakioimattomalla sairastavuusindeksillä painotettuun väestömäärään. Indikaattori on ollut saatavilla kunnan ja sitä laajempien alueiden luokitteluilla. Viimeisin käytössä ollut sairastavuusindeksi on ollut vuodelta 2022. Väestölaskennan pohjana on ollut vuoden 2023 väestö. Väestöennuste ja sairastavuusindeksillä painotettu väestöennuste on tehty vuosille 2025, 2030 ja 2038.

Kunkin sote-keskuksen palvelutarpeen arvioinnissa on huomioitu vaikutusalueella sijaitsevat pitäjät joko lisäämällä alueella sijaitsevan pitäjän väestö laskelmiin tai vähentämällä toisen sote-keskuksen vaikutusalueella oleva pitäjä väestöstä. Pitäjän väestön sairastavuusindeksinä on käytetty kunnan indeksiä, eli Enon, Hammaslahden, Kiihtelysvaaran ja Tuupovaaran osalta Joensuun sairastavuusindeksiä ja Kesälahden osalta Kiteen sairastavuusindeksiä. Enon pitäjän väestömäärässä on huomioitu myös Uimaharjun väestö. Järjestämissuunnitelmien mukaan väestöennustetta tai sairastavuusindeksiä ei ole erikseen saatavilla taajamille.

Valituksenalaisten päätösten selostusosioiden mukaan asukasmääriä arvioitaessa on käytetty saatavilla olevaa virallista Tilastokeskuksen väestörakennetietoa taajamittain.

Hallinto-oikeus toteaa, ettei hyvinvointialueesta annetussa laissa ole säännöksiä siitä, miten aluehallituksen käsiteltävät asiat on valmisteltava. Aluehallituksen toimivaltaan kuuluu lähtökohtaisesti arvioida, pitääkö se valmistelua sisällöllisesti riittävänä päätöksenteon pohjaksi ja katsooko se, että sillä on käytössään päätöksentekoa varten riittävät tiedot, vai haluaako se palauttaa asian uutta valmistelua varten esimerkiksi siitä syystä, että valmistelussa palvelutarpeen arviointiin käytettävät tiedot ovat olleet puutteellisia.

Alueellisista järjestämissuunnitelmista ilmenee, mihin saatavilla olleisiin tietoihin perustuen pitäjien palvelutarve on otettu huomioon kunkin alueellisen sote-keskuksen palvelutarpeen arvioinnissa. Asian valmistelua ei voida pitää virheellisenä sen johdosta, että pitäjien väestötietoa olisi voinut saada myös jostain muusta lähteestä tai sairastavuusindeksiä laskelmoida toisin. Aluehallitus on ratkaissut asian hyvinvointialuejohtajan valmistelun ja päätösehdotuksen pohjalta harkintavaltansa mukaisesti. Valituksenalaiset päätökset eivät siten ole päätöksen puutteellista tai virheellistä valmistelua koskevilla valitusperusteilla virheellisessä järjestyksessä syntyneitä.

Suomen perustuslain 19 §:n 3 momentin sekä sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisestä annetun lain (järjestämislaki) 4 §:n mukaan jokaiselle on turvattava riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut ja hyvinvointialueen on suunniteltava ja toteutettava sosiaali- ja terveydenhuolto sisällöltään, laajuudeltaan ja laadultaan sellaisena kuin asiakkaiden tarve edellyttää ja palvelut on toteutettava yhdenvertaisesti. Yhdenvertaisuusperiaate ilmenee myös perustuslain 6 §:stä ja hallintolain 6 §:stä. Edellä todetuin tavoin alueellisissa järjestämissuunnitelmissa on otettu huomioon sote-keskuksen vaikutusalueen väestömäärä ja sairastavuus myös vaikutusalueella sijaitsevat pitäjät huomioon ottaen. Asiassa ei ole ilmennyt, että kuntien ja pitäjien asukkaita olisi arvioitu tai kohdeltu eriarvoisesti palvelutarpeen mitoituksessa. Valituksenalaista päätöstä ei siten voida pitää yhdenvertaisuusperiaatteen tai riittäviä terveydenhuoltopalveluja koskevan oikeuden vastaisena.

Valituksenalaiset päätökset eivät siten ole valituksessa mainituilla perusteilla virheellisessä järjestyksessä syntyneitä tai muutoinkaan lainvastaisia.

Muut sovelletut oikeusohjeet

Laki hyvinvointialueesta 140 §

Muutoksenhaku

Hyvinvointialueesta annetun lain 147 §:n 1 momentin mukaan tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitusosoitus on liitteenä (aluevalitus).

Hallinto-oikeuden kokoonpano

Asian ovat ratkaisseet hallinto-oikeuden jäsenet Marika Turunen, Toni Nykänen ja Karoliina Hyvärinen.

Esittelevä jäsen

Karoliina Hyvärinen

Tämä päätös on sähköisesti varmennettu hallinto-oikeuden asianhallintajärjestelmässä.

Jakelu ja oikeudenkäyntimaksu

Päätös	Anne Meriläinen, sähköpostitse antopäivänä
Oikeudenkäyntimaksu	310 euroa (Oikeudenkäyntimaksua koskeva oikaisuvaatimusohje on tämän päätöksen liitteenä.)
Jäljennös maksutta	Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen aluehallitus, sähköpostitse antopäivänä

Hyvinvointialueen on hyvinvointialueesta annetun lain 147 §:n mukaan viipymättä julkaistava ilmoitus tästä päätöksestä yleisessä tietoverkossa hyvinvointialueen verkkosivustolla, jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu.

VALITUSOSOITUS

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla **korkeimpaan hallinto-oikeuteen** kirjallisella valituksella, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitusluvan myöntämisen perusteet

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 111 §:n 1 momentin mukaan valituslupa on myönnettävä, jos:

- 1) lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeää saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi;
- 2) asian saattamiseen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi on erityistä aihetta asiassa tapahtuneen ilmeisen virheen vuoksi; tai
- 3) valitusluvan myöntämiseen on muu painava syy.

Valituslupa voidaan myöntää myös siten, että se koskee vain osaa muutoksenhaun kohteena olevasta hallinto-oikeuden päätöksestä.

Valitusaika

Valitus on tehtävä **30 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaantipäivästä**, sitä päivää lukuun ottamatta.

Jos päätöksestä valitetaan hyvinvointialueen jäsenelle taikka hyvinvointialueiden yhteistoimintaan osalliselle hyvinvointialueelle ja sen jäsenelle kuuluvan valitusoikeuden nojalla, valitusaika lasketaan siitä päivästä, jolloin ilmoitus päätöksestä on julkaistu yleisessä tietoverkossa hyvinvointialueen verkkosivustolla.

Jos päätös on annettu asianosaiselle erikseen tiedoksi, valitusaika luetaan kuitenkin tiedoksisaannista. Vastaanottajan katsotaan saaneen tiedon kirjeitse tavallisena tiedoksiantona lähetetystä päätöksestä seitsemäntenä päivänä päätöksen lähettämisestä, jollei vastaanottaja näytä tiedoksisaannin tapahtuneen tätä myöhemmin. Päätös on lähetetty päätöksen antopäivänä, joka ilmenee päätöksen ensimmäiseltä sivulta. Viranomaisen tietoon asiakirjan katsotaan kuitenkin tulleen kirjeen saapumispäivänä.

Käytettäessä todisteellista tiedoksiantotapaa vastaanottajan katsotaan saaneen päätöksestä tiedon sinä päivänä, jona päätös on vastaanotettu. Tiedoksisaantipäivän osoittaa vastaanottotodistus, saantitodistus tai tiedoksiantotodistus. Sijaistiedoksiannossa tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen kolmantena päivänä sijaistiedoksiantoa koskevan tiedoksiantotodistuksen osoittamasta päivästä.

Käytettäessä tavallista sähköistä tiedoksiantotapaa vastaanottajan katsotaan saaneen tiedon päätöksestä kolmantena päivänä viestin lähettämisestä (sähköpostitse tai sähköisen asiointipalvelun kautta), jollei muuta näytetä. Sähköisen asiointipalvelun kautta todisteellisesti tiedoksi saadun päätöksen tiedoksisaantipäivä on päätöksen noutamispäivä asiointipalvelusta.

Valituksen sisältö

Valituksessa, johon on sisällytettävä valituslupahakemus, on ilmoitettava

- valittajan nimi ja yhteystiedot mukaan lukien se postiosoite ja mahdollinen muu osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan lähettää (prosessiosoite); jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä, on valituksessa mainittava myös tämän yhteystiedot
- päätös, johon haetaan muutosta (valituksen kohteena oleva päätös)
- peruste, jolla valituslupaa pyydetään, sekä syyt, joiden vuoksi valitusluvan myöntämiseen on mainittu peruste
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi (vaatimukset)
- vaatimusten perustelut
- mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan.

Yhteystietojen muutoksesta on valituksen vireillä ollessa ilmoitettava viipymättä korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Jos usea tekee valituksen yhdessä, voidaan joku heistä ilmoittaa yhdyshenkilöksi.

Valituksen liitteet

Valitukseen on liitettävä

- hallinto-oikeuden päätös valitusosoituksineen
- selvitys siitä, milloin valittaja on saanut päätöksen tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Asiamiehen, joka ei ole toiminut asiamiehenä asian aikaisemmassa käsittelyvaiheessa, ja joka ei ole asianajaja, julkinen oikeusavustaja tai luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja, on liitettävä valitukseen valtakirja.

Valituksen toimittaminen

Valitus on toimitettava valitusajassa **korkeimmalle hallinto-oikeudelle**. Valituksen tulee olla perillä valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Tämä koskee myös tilanteita, joissa valitus toimitetaan sähköisen asiointipalvelun kautta tai sähköpostitse. Valitus liitteineen voidaan toimittaa sähköisen asiointipalvelun kautta. Asiointipalvelun kautta toimitettua valitusta tai sähköpostitse toimitettua valitusta ei tarvitse toimittaa paperimuodossa. Asiakirjojen lähettäminen postitse tai sähköisesti tapahtuu lähettäjän omalla vastuulla.

Korkeimman hallinto-oikeuden yhteystiedot:

Postiosoite:	Korkein hallinto-oikeus, PL 180, 00131 Helsinki
Sähköposti:	korkein.hallinto-oikeus@oikeus.fi
Käyntiosoite:	Fabianinkatu 15, 00130 Helsinki
Puhelin:	029 56 40200
Faksi:	029 56 40382
Aukioloaika:	arkipäivisin klo 8.00–16.15

Hallinto- ja erityistuomioistuinten sähköinen asiointipalvelu:
<https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>

KORKEIMMAN HALLINTO-OIKEUDEN PÄÄTÖKSESTÄ PERITTÄVÄ OIKEUDENKÄYNTIMAKSU

Muutoksenhakuasian käsittelystä korkeimmassa hallinto-oikeudessa peritään 610 euron suuruinen oikeudenkäyntimaksu.

Oikeudenkäyntimaksua ei peritä yksityishenkilön vireille panemissa sosiaalihuoltolaissa (1301/2014) eikä terveydenhuoltolaissa (1326/2010) tarkoitettua palvelua tai etuutta koskevissa asioissa, lastensuojelulain (417/2007) mukaisissa asioissa, lukuun ottamatta mainitun lain 16 c §:ssä tarkoitettuja, kuntien keskinäisiä korvauksia koskevia asioita, yksityishenkilön vireille panemissa ulkomaalaislain (301/2004) mukaisissa kansainvälistä suojelua koskevissa asioissa, mielenterveyslain (1116/1990) mukaisissa asioissa eikä asioissa, joiden käsittely on muualla laissa säädetty maksuttomaksi.

Oikeudenkäyntimaksua ei peritä, jos korkein hallinto-oikeus muuttaa valituksenalaista päätöstä muutoksenhakijan eduksi. Veroasiassa annettua ennakkoratkaisua koskevassa muutoksenhakuasiassa maksu kuitenkin peritään riippumatta lopputuloksesta. Oikeudenkäyntimaksua ei peritä oikeusapulain (257/2002) nojalla käsittelymaksuista vapautetuilta.

Tuomioistuinmaksulaki (1455/2015).